

DUMITRU
SOLOMON

DEZGHEȚ

ANTITEZE

Cînd scriu rindurile acestea, e încă iarnă în România, în case e frig, în teatre e frig, în redacția revistei «Teatrul azi» e frig... Dar e bine, fiindcă dacă simțim frigul înseamnă că sintem încă vii, că am supraviețuit. E frig în sălile de teatru, dar se joacă; în fiecare săptămînă e cîte o premieră, uneori se adună două sau trei premiere pe săptămînă. Spectatorii își părăsesc locuințele înghețate spre a se adăposti în sălile de teatru înghețate, dar ei simt, știu că aici, chiar în lipsa căldurii, este ceva în plus sau ceva cu plus în minusul general. Așa cum am anticipat acum doi ani, lumea se întoarce la teatru ca într-un refugiu în care nobila ficțiune te apără de asaltul mizeriei de afară, în care poți trăi, măcar pentru o clipă, un vis al unei nopți de vară...

Este iarnă, februarie, frig, dar în teatru a început dezghețul. A început chiar și pentru autorii români, uitați, în primele luni de după schimbarea regimului, prin rafturile bibliotecilor sau ale secretariatelor literare. Sigur, Dumnezeu nu le-a pus încă mina în cap dramaturgilor români, dar nu mai stăm pe la porțile din spate ale teatrelor în speranța că ne va observa cineva, un director, un regizor, un actor sau măcar portarul. S-au jucat și se joacă Alecsandri, Caragiale, Blaga, Tudor Mușatescu, Victor Ion Popa, Liviu Rebreanu, Ion Luca, Sică Alexandrescu, dar și autori contemporani ca Marin Sorescu, Paul Everac, Tudor Popescu, Matei Vișnec, George Astaloș, Paul Ioachim, Constantin Zărnescu, Sorin Holban, Ioan Groșan, Horia Gârbea, Dumitru Solomon. Teatrul Național din București anunță o piesă de Mazilu, Teatrul Levant al Valeriei Seciu are în proiect piese de Anca Delia Comăneanu, Valentin Petculescu, Haniel Stănculescu, Teatrul Național din Tîrgu Mureș va juca o piesă pe care a premiat-o la un concurs: Buda de Alin Fumurescu. Pe Eugen Ionescu nu-l mai pun la socoteală: el este nu atît român cît universal.

E de ajuns! Probabil că nu.

Nici teatrele, nici — mai ales — dramaturgii nu sînt mulțumiți.

Se vorbește din nou de a obliga prin lege teatrele să joace piese românești. Proiectul, dacă există cu adevărat, e contraproductiv, am mai spus-o. Ceva obținut prin constringere devine antipatic chiar și beneficiarului. Teatrele s-ar umple iar de piese românești mai bune sau (în special) mai proaste, publicul s-ar plictisi repede, concurența ar fi anihilată, s-ar instaura din nou guvernarea mediocrității și — de ce nu! — a corupției. Un autor neajutorat e dispus oricînd să-și împartă ciștigul cu un director sau cu un regizor binevoitor și (bine) interesat. Criteriul valorii ar fi dat peste cap, iar statul ar plăti de la buget grafomania unora și arghirofilia altora. Asta nu înseamnă că dramaturgia națională trebuie lăsată în voia soartei, că ea nu trebuie ocrotită și stimulată. Dar, să fim serioși, în cultură există alte mijloace de protecție decît gardul și jandarmeria. Iar stimularea se poate face nu în orice caz și nu oricum, ci în raport de calitate.

Pînă cînd va fi cald în casă, în teatru, în inimi (chiar în inimile dramaturgilor) vor mai sufla adieri reci.

Dar, să admitem, a început dezghețul.

* Mai e frig, căci în curînd nu va mai fi nimic. Tipografia «Luceafărul» — care s-a transformat în societate comercială — își revendică, probabil în mod justificat, amărîtele încăperi locuite de vreo trei decenții de unica revistă de teatru românească.